

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Dramaturxia e Dirección de Escena
ITINERARIO	Dramaturxia e Dirección de Escena
CURSO	3º
CRÉDITOS ECTS	3
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	<p>Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez</p> <p>Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto: diasdeluz@gmail.com / alejandra.montemayor@edu.xunta.es</p> <p>Nome e apelidos:</p> <p>Horario de titorías:</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto:</p>
DESCRIPCIÓN	<p>Concepción e análise do espazo e do tempo escénicos e da súa significación.</p> <p>Introdución aos principios formais e de contido, linguaxe, e metodoloxía da iluminación.</p>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os obtidos na materia de Espazo Escénico.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☐ Inglés ☐
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
ED1	Concibir propostas escénicas que fundamentan o espectáculo, xerando e analizando conceptos, textos e imaxes e valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
ED2	Proxectar a composición do espectáculo, utilizando todos os coñecementos estéticos e técnicos necesarios sobre as diferentes linguaxes e códigos que participan na representación.
ED5	Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.	T2, T3, X3, X5, X6, ED1, ED2, ED5.
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.	T2.
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, escenógrafo/a, o/a figurinista, o/a director/a de escena e máis o/a dramaturgo/a e o que poden aportar os dous últimos dende o seu eido.	T3, T7, T8, X3, ED1, ED2, ED5.
4. Iniciarse no coñecemento e a comprensión do espazo e o tempo escénicos no tocante á iluminación.	T2, T3, ED1, ED2, ED5.
5. Coñecer diferentes proxectos de iluminación de vario/as creadores/as, as	T8, X3, X6, ED5.

súas motivacións, as súas pretensións e ser quen de analizar o resultado final.		
6. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados		T7, T8, X3.
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O ollo humano	1.1. Anatomía e vía visual. 1.1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.1.2. Formación de imaxes. 1.1.3. Fotorreceptores. 1.2. Curva de sensibilidade. 1.2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 1.2.2. Efecto Purkinje. 1.3. Respostas do ollo ante a luz. 1.3.1. Acomodación. 1.3.2. Adaptación. 1.3.3. Deslumbramiento. 1.3.4. Fatiga e postimaxen	0.5
2. Natureza e aspectos físicos da luz	2.1. Natureza física da luz. 2.2. Ondas electromagnéticas. 2.2.1. Lonxitude de onda. 2.2.2. O espectro visíbel.	0.5
3. Propiedades ópticas da materia	3.1. O comportamento da materia ante a luz. 3.1.1. Reflexión. 3.1.2. Absorción. 3.1.3. Transmisión. 3.1.4. Refracción.	0.5
4. Magnitudes luminosas fundamentais	4.1. Magnitudes fotométricas. 4.1.1. Fluxo luminoso. 4.1.2. Intensidade luminosa. 4.1.3. Luminancia. 4.1.4. Iluminancia. 4.1.5. Rendemento luminoso. 4.2. Curvas fotométricas.	0.5
5. A cor	5.1. Natureza da cor. 5.1.1. O espectro visíbel. 5.1.2. A cor dos corpos. 5.1.3. Lonxitude de onda. 5.1.4. Distribución espectral. 5.1.5. Temperatura de cor. 5.1.6. A síntese aditiva. 5.2. Os filtros 5.3.1. Efecto de cor. 5.3.2. Correctores. 5.3.3. Difusores. 5.3.4. Densidade neutra. 5.3.5. Dicroicos. 5.4. Psicoloxía da cor. 5.4.1. Cor pigmento e cor luz. 5.4.2. Luz e cor no personaxe. 5.5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor. 5.6. Percepción visual aplicada á iluminación.	3.5

6. Fontes de luz	<p>6.1. Tipos de lámpadas.</p> <p>6.1.1. Lámpadas incandescentes.</p> <p>6.1.2. Lámpadas de descarga.</p> <p>6.1.3. Tubos luminiscentes.</p> <p>6.1.4. Paneis electroluminiscentes.</p> <p>6.1.5. Láser.</p> <p>6.1.6. Fibra óptica.</p> <p>6.1.7. LEDs</p> <p>6.1.8. Quimioluminiscencia.</p>	0.5
7. Os proxectores de luz teatral	<p>7.1. Panoramas.</p> <p>7.2. PAR-64.</p> <p>7.3. P/C.</p> <p>7.4. Fresnel.</p> <p>7.5. Recorte.</p> <p>7.6. Cañón.</p> <p>7.7. Beam.</p> <p>7.8. Svoboda.</p> <p>7.9. Estroboscópicos.</p> <p>7.10. Robotizados.</p>	1
8. Ubicación dos proxectores	<p>8.1. Iluminación frontal.</p> <p>8.1.1. Frontal pura.</p> <p>8.1.2. Frontolateral.</p> <p>8.2. Iluminación lateral.</p> <p>8.2.1. Lateral pura.</p> <p>8.2.2. Lateral dende vara</p> <p>8.3. Iluminación de contra.</p> <p>8.4. Iluminación cenital.</p> <p>8.5. Iluminación contrapicada.</p> <p>8.6. Iluminación rasante.</p>	1.5
9. Esquemas básicos de iluminación	<p>9.1. Esquemas de luz xeral.</p> <p>9.1.1. Sistema McCandless.</p> <p>9.1.2. Sistema de triangulación.</p> <p>9.1.3. Outros esquemas de luz xeral.</p> <p>9.2. Características propias dos diferentes espectáculos.</p> <p>9.2.1. Teatro clásico.</p> <p>9.2.2. Teatro contemporáneo.</p> <p>9.2.3. Ballet clásico.</p> <p>9.2.4. Danza contemporánea.</p> <p>9.2.5. Ópera.</p> <p>9.2.6. Musical.</p> <p>9.2.7. Cabaret.</p> <p>9.2.8. Rock.</p> <p>9.3. Luces puntuais e de efecto.</p> <p>9.4. Psicoloxía do personaxe.</p> <p>9.4.1. Modificación das características psico-físicas do personaxe por medio da luz.</p>	3.5
10. Principios básicos de electricidade e seguridade no teatro.	<p>10.1 Principios básicos de electricidade.</p> <p>10.2. Traballar con seguridade no eido da iluminación teatral.</p> <p>10.2.1. A normativa vixente.</p>	0.5

	10.3. Mantemento de equipos.	
11. Infraestrutura teatral para a iluminación.	11.1. Varas manuais e electrificadas. 11.2. Truss. 11.3. Torres de rúa. 11.4. Circuitos e conexións. 11.5. Cicloramas. 11.6. Panoramas. 11.7. Proxectores	0.5
12. O control da luz.	12.1. Dimmer 12.2. Patch. 12.3. Protocolo DMX-512. 12.4. A mesa de luces	0.5
13. Traballos en torno á iluminación.	13.1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	2
TOTAL SESIÓNS		14

Nota: Nesta guía docente cada sesión computa 4 horas, podendo variar pola distribución horaria que se lle aplique á materia; nese caso, cada sesión abrangaría 2 horas, tendo enton que multiplicarse por 2 o número de sesións asignado a cada tema.

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	26	12	38
Exposición práctico-teórica	24		24
Actividades complementarias	4	6	10
Titorías individuais	2		2
Actividades de avaliación. Probas	4	12	16
TOTAL	60	30	90

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral. Apoiaranse con material audiovisual que se entregará posteriormente para a súa revisión e/o consulta.
Exposicións práctico-teórica.	Realizacións prácticas que posibiliten unha mellor comprensión; farase unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Actividades complementarias	Actividades que terán a finalidade de confrontar ao alumnado consigo mesmo para cotexar o seu grao de coñecemento da teoría explicada, de cara á superación do exame teórico.
Titorías individuais	Afondamento sobre os diversos temas que compoñen a programación e mesmo ampliación dos temas explicados na clase e que lle interesen persoalmente a un/a alumno/a.
Afondamento nos coñecementos	O alumnado que desexe afondar en calquera dos temas indicados nesta guía docente poderá solicitalo á profesora.
Actividades de avaliación. Probas.	Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos acadados	T2, T3, T8, X6, ED1, ED2, ED5	80%
Asistencia regular a clase, puntualidade, participación, interese...	T7, T8, X3	20%

Nota: As datas para a realización das probas serán consensuadas co titor do grupo.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X6, ED1, ED2, ED5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía	T2, T3, T7, T8, X6, ED5	30%

docente coas imaxes propostas.		
Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora para concretar os aspectos das probas de avaliación.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.		
Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X6, ED1, ED2, ED5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes expostas.	T2, T3, T7, T8, X6, ED5	30%
Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora para concretar os aspectos deste traballo.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.		
Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.		
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
Referencias básicas		
GALLARDO, SUSANA (2007): <i>Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información</i> . Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.		
KELLER, MAX (1999): <i>Light fantastic (Licht fantastic)</i> , PRESTEL, München		
KUEPPERS, Harald (1985): <i>Fundamentos de la teoría de los colores</i> , Ed. Gustavo Gili, Barcelona.		
MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): <i>Un discurso de la luz</i> . Editado por Erco, Alemania.		
MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): <i>Electricidad I, Teoría básica y prácticas</i> . Marcombo Ediciones Técnicas.		
MARTIN, FRANCO (2005): <i>Manual práctico de iluminación</i> . Ed. A. Madrid Vicente.		
MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación. Editorial Ñaque.		
SIRLIN, ELI (2006): <i>La luz en el teatro. Manual de iluminación</i> . Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral.		
TORNQUIST, JORRIT (2009): <i>Color y luz, teoría y práctica</i> . Ed. Gustavo Gili. Barcelona.		
Referencias complementarias		
APPIA, ADOLPHE (2000): <i>La música y la puesta en escena</i> . Asociación de Directores de Escena, Madrid.		
ARNHEIM, R (2002): <i>Arte y percepción visual</i> , Alianza Editorial, Madrid		
(1998): <i>El pensamiento visual</i> , Ediciones Paidós Iberica, S.A, Barcelona		
BACHELARD, G. (1986): <i>La poética del espacio</i> . Ed. F.C.E. México.		
DAVIS, Tony (2002): <i>Escenógrafos</i> , Ed. Océano. Barcelona.		
DONDIS, Donis A. (2002): <i>La sintaxis de la imagen</i> , Ed. Gustavo Gili, Barcelona.		
GOMBRICH, ERNST H. (2007): <i>Arte percepción y realidad</i> , Ediciones Paidós Iberica, S.A.,		
HELLER, EVA (2004): <i>Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón</i> . Ed. Gustavo Gili, Barcelona.		
HOWARD, PAMELA (2004): <i>Escenografía</i> . Ed. Galaxia, Biblioteca de Teatro. Vigo.		
LOISELEUX, JACQUES (2004): <i>La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz</i> . Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.		
PRÄKEL, DAVID (2008): <i>Iluminación</i> . Ed. Blume, Barcelona.		
SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): <i>Dramaturgias de la imagen</i> . Universidad de Castilla la Mancha.		
10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS		
- Esta guía pode estar suxeita a modificacións segundo as necesidades do Departamento de Escenografía.		

